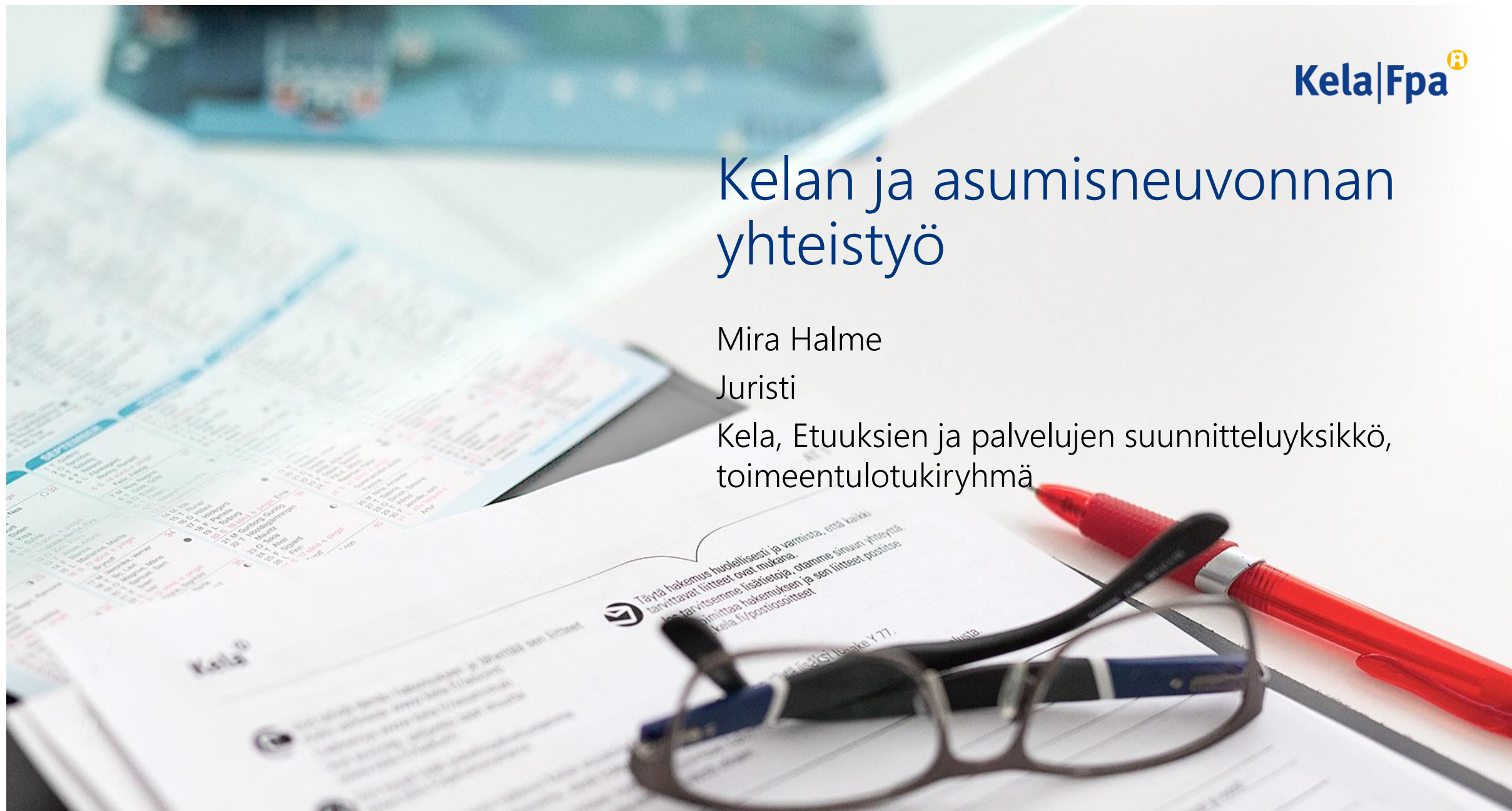

Kelan ja asumisneuvonnan yhteistyö

Mira Halme

Juristi

Kela, Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
toimeentulotukiryhmä

Kelan ja asumisneuvonnan yhteistyö

Yhteistyö

- Asumisneuvonta nähdään tärkeäksi osaksi toimeentulotukiasiakkaiden ohjausta, mutta sen rooli kaipaa vielä täsmentämistä.
 - Asumisneuvontaa järjestetään eri tavalla eri kunnissa, joten ohjaaminen on Kelalle haastavaa.
 - Osa laadukasta perustoimeentulotukityötä on ennakoida asiakkaan taloudellisen tilanteen kehittymistä ja tulevassa olevista muutoksista.
 - Asiakas, jonka asumisessa on alkanut ilmetä haasteita voisi hyötyä asumisneuvonnasta
 - Jos asiakas on itse aktiivinen ja kykenee itsenäiseen toimintaan, ei kunnan sosiaalityötä tai asumisneuvontaa yleensä tarvita.
- Kela on valtakunnallinen toimija ja esimerkiksi vantaalaisen toimeentulotukihakemus voidaan ratkaista Rovaniemellä → Yhteisten prosessien tulee olla selkeät ja toimivat eri tilanteisiin.
 - Haasteena erityisesti se, että jokainen kunta on järjestänyt asumisneuvonnan eri tavalla.

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi
asumisneuvonnan tuesta kunnille vuosina 2023–2027

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asumisneuvonnan tuesta kunnille vuosina 2023–2027

- Toteutetaan hallitusohjelman kirjaus "Asumisneuvonnan saatavuuden parantamiseksi tehdään asumisneuvonnasta lakisääteistä ja osoitetaan siihen riittävät resurssit. Turvataan riittävä asumisneuvonta yhdessä kuntien kanssa. Asumisneuvontaa on oltava tarjolla asumismuodosta riippumatta."
- Ehdotettavan lain tavoitteena on parantaa asumisneuvonnan saatavuutta.
 - Asumisneuvonnalla ennaltaehkäistään asumiseen liittyviä ongelmia sekä niistä johtuvaa asunnon menettämistä ja asunnottomuutta.
 - Asumisneuvontaan suunnattaisiin voimavaroja, jotta sitä olisi aiempaa useammassa kunnassa tarjolla kaikissa asukasryhmissä riippumatta siitä, onko kyseessä omistusasuminen, vuokrasuhde julkisen tai yksityisen vuokranantajan kanssa vai muu asunnon hallintaperuste.
 - Tavoitteena on myös palvelujen nykyisen monipuolisuuden säilyminen siten, että kunnat voisivat kehittää asumisneuvontaa omista lähtökohdistaan ja järjestöt voisivat edelleen tarjota täydentäviä palveluja.
- Ensisijaisesti tavoitteena on parantaa palveluja asukkaille, joille ei ole saatavilla asumisneuvontaa lainkaan tai riittävällä tavalla.
- Asumisen jatkuvuutta turvaavien ennalta ehkäisevien palvelujen kokonaisuus muodostuu kuntien, hyvinvointialueiden ja muiden alan toimijoiden yhteistyöstä.

Kelan lausunto hallituksen esityksestä

- Kela on antanut lausunnon hallituksen esityksestä ja se on luettavissa lausuntopalvelussa.
- Kelan näkemyksen mukaan esitysluonnoksen mukainen tuki voi kannustaa kuntia parantamaan asumisneuvonnan saatavuutta.
- Kela pitää tärkeänä, että asumisneuvonta on saavutettavaa ja sitä on saatavilla vuokra-asunnossa asuville sekä omistusasunnossa asuville.
 - Erityisesti omistusasunnossa asuvia olisi hyvä myös tiedottaa asumisneuvonnan mahdollisuudesta, jotta tieto asumisneuvonnan saatavuudesta tavoittaisi sitä tarvitsevat.

Kelan lausunto hallituksen esityksestä

- Kelan näkemyksen mukaan asumisneuvonnan järjestämisestä kunnissa pitäisikin esityksessä säätää tarkemmin.
 - Kaikki kunnat eivät tarjoa asumisneuvontaa.
 - Tämä on Kelan kannalta haasteellista, sillä Kelan on valtakunnallisena toimijana haastavaa ohjata asiakkaita asumisneuvontaan, jos asumisneuvonta on järjestetty eri tavalla eri kunnissa tai sitä ei ole saatavilla kaikissa kunnissa.
- Kaikilla erityisiin asukasryhmiin kuuluvilla ei todennäköisesti ole mahdollisuutta saada asumisneuvontaa.
- Esitysluonnoksen mukainen tuki voi kuitenkin joiltakin osin parantaa asumisneuvonnan saatavuutta ja siten vastata myös erityisten asukasryhmien tarpeisiin.

Kelan lausunto hallituksen esityksestä

- Kelan etuuskäsittelyssä voidaan havaita, että asiakkaalla olisi tarve asumisneuvonnalle.
 - Näitä tarpeita havaitaan erityisesti perustoimeentulotuen käsittelyn yhteydessä.
- Jos perustoimeentulotuen asiakas asuu Kelan määrittämää kohtuullista tasoa kalliimmassa asunnossa, niin Kela voi antaa perustoimeentulotuen asiakkaalle kehotuksen etsiä edullisempaa asuntoa.
- Kun Kela antaa kehotuksen etsiä edullisempaa asuntoa, hakijaa ohjataan ottamaan yhteyttä kunnan asuntopalveluihin tai kunnan vuokrataloyhtiöön asuntoasian selvittämistä ja edullisemman asunnon hankkimista varten.
 - Kela näkemyksen mukaan olisi tärkeää ohjata asiakkaita asumisneuvontaan, kun asiakkaan tulee etsiä edullisempi asunto.

Kelan lausunto hallituksen esityksestä

- Kelan näkemyksen mukaan olisi tärkeää, että jokaisessa kunnassa olisi asumisneuvontaa, sillä tällä hetkellä kaikissa kunnissa ei ole asumisneuvontaa saatavilla.
- Jotta Kela voisi ohjata asiakkaita paremmin asumisneuvontaan, se vaatisi asumisneuvonnan järjestämisen yhdenmukaistamista.
 - Perustoimeentulotukiasioissa Kela tekee tiivistä yhteistyötä sosiaalitoimen kanssa.
 - Nyt Kela ohjaa asiakkaat pääsääntöisesti sosiaalitoimeen selvittämään talouteen tai asumiseen liittyviä haasteita, sillä sosiaalihuolto on järjestetty eri kunnissa samalla tavalla.
 - Kelalla on myös hyvät ja toimivat yhteydet sosiaalihuoltoon ja Kelan on mahdollista tehdä sosiaalihuoltoon ilmoitus asiakkaalla havaituista asumisen haasteista.
- Suurin osa perustoimeentulotuen asiakkaista on aktiivisia ja he kykenevät itsenäiseen toimintaan. He eivät tarvitse esimerkiksi asumisneuvontaa tai muita palveluita.
 - Osa perustoimeentulotuen asiakkaista taas tarvitsee asumisneuvontaa asumisen haasteissa ja edullisemman asunnon etsimisessä.
 - Asumisneuvontaan tulisi varata riittävästä resursseja, jotta kaikki asumisneuvontaa tarvitsevat pääsevät palveluiden piiriin.
- Kelan näkemyksen mukaan tärkeintä olisi siis kohdentaa tukea ennen kaikkea uuteen asumisneuvontapalveluun ja asumisneuvontapalvelun laajentamiseen ja kehittämiseen.

Hyvinvointialueet 1.1.2023

Hyvinvointialueet aloittavat 1.1.2023

- Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa Suomeen perustetaan uusi hallinnon taso eli 21 hyvinvointialuetta.
- Vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveystalvelujen sekä pelastustoimen järjestäminen siirtyy niille ja Helsingin kaupungille.
- Kela tekee tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueiden kanssa, jotta yhteisille asiakkaille voidaan varmistaa sujuvat palvelupolut.
- Kelan etuudet ja palvelut ovat osa sosiaali- ja terveystalveluita.
- Kaikkiaan Kela siis tekee monialaista asiakasyhteistyötä eri toimijoiden, myös sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa.
- Sote-uudistusta koskeva lainsäädäntö edellyttää, että hyvinvointialueet ja kunnat tekevät tiivistä yhteistyötä sekä valtion että muiden julkishallinnon toimijoiden, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa talvelujen ja etuuksien hoitamisessa.
 - Tavoitteena on varmistaa asiakkaiden palveluketjujen sujuvuus. Tässä Kelalla on tärkeä rooli asiakkaiden perustoimeentulon turvaajana sekä talvelujen tarjoajana.

Energian hintojen vaikutukset asumismenojen huomioimiseen perustoimeentulotuessa

Taloussähkölaskut

- Kelassa on otettu käyttöön poikkeusajan taloussähkönormit.
- Taloussähkönormit ovat kaksikertaisia aiempaan verrattuna.
- Jos taloussähkölasku on alle taloussähkönormin tai se ylittää vähäisesti taloussähkönormin
 - Taloussähkölasku huomioidaan menona kokonaisuudessaan
- Jos taloussähkölasku ylittää taloussähkönormin
 - Lasku voidaan huomioida ylityksestä huolimatta, jos kulutus on tavanomaista
 - Jos asiakkaalla ole erityisiä perusteita kohtuullista tasoa korkeammille taloussähkölaskuille, huomioidaan menona taloussähkönormin mukainen kohtuullinen osuus

Asumisnormiin kuuluvien menojen huomioiminen

- Kohtuullisten asumiskustannusten arvioimiseksi Kelassa on määritelty kuntakohtaiset asumisnormit, jotka määräytyvät toimeentulotukiperheen koon tai asunnossa asuvien henkilöiden mukaan.
 - Asumisnormeja käytetään sekä vuokra-asuntojen että omistusasuntojen asumismenojen kohtuullisuuden arvioinnissa.
- Asumisnormiin sisältyy vuokra, vastike, omakotitalon hoitomenot, asuntolainan korot sekä lämmitys.
 - Näiden menojen tulee jäädä alle Kelan asumisnormin
- Kela tarkastelee paikkakunnan asumisnormeja ensi vuodelle.
 - Tarkastelu on yleensä tehty vuosittain.
- Asumismenot ovat voineet ylittää asumisnormin noin 5 %.
 - Nyt asumismenojen ylitys voi olla noin 8 %.

Asumisnormiin kuuluvien menojen huomioiminen

Lämmitysmenot

- Jos lämmitysmenot on huomioitu aiemmin menona asiakkaalle kuukausittain,
 - lämmitysmenot voidaan huomioida jatkossakin, vaikka asumisnormi ylittyisi, jos kulutus on tavanomaista.
- Jos lämmitysmenoja ei ole aiemmin huomioitu, koska asumisnormissa ei ole ollut tilaa lämmitysmenojen huomioimiselle eli asumismenot on kohtuullistettu.
 - Lähtökohtaisesti lämmitysmenoja ei huomioida menona jatkossakaan, sillä asiakas on itse valinnut asua kohtuullista tasoa kalliimmassa asunnossa.
- Jos asumisnormissa on tilaa huomioida osittain lämmitysmenoja, lämmitysmenoon jäävä osuus huomioidaan kaksinkertaisena.

Väliaikainen sähkötuki

Väliaikainen sähkötuki

- Hallitus valmistelee ja ottaa käyttöön erillisen sähkötuen kotitalouksille, joilla ei ole mahdollisuutta täysimääräisesti hyödyntää verottajan myöntämää määräaikaista sähkövähennystä.
 - Tarkoituksena on välttää nousevien sähkön hintojen aiheuttamia kohtuuttomia tilanteita, joissa pienituloisten mahdollisuus selviytyä sähkölaskuista ja muista perustarpeista vaarantuu.
- Väliaikaista sähkötukea voi saada Suomessa vakinaisesti asuva kotitalous ja myös asunnon tulee sijaita Suomessa ja olla kotitalouden vakituiseen asumiseen käyttämä.
 - Jos kotitaloudella on samanaikaisesti käytössään useampi vakituinen asunto, tukea myönnetään vain yhden sähkökäyttöpaikan perusteella.
- Tuki on kuukausikohtainen ja sen voi hakea kerralla koko jaksolle tai joka kuukausi erikseen. Kuukausikohtainen laskutusjakso voi olla muutakin kuin kalenterikuukausittainen.
 - Tukea on haettava viimeistään 31.12.2023.
- Väliaikainen sähkötuki on saajalleen verovapaa ja se maksetaan hakijan ilmoittamalle tilille.
- Väliaikaisen sähkötuen omavastuuosuus on 400 euroa kuukaudessa ja sitä maksetaan 60 % omavastuun ylittävästä summasta.

Kenellä on oikeus väliaikaiseen sähkötukeen?

- Väliaikaiseen sähkötukeen on oikeus kotitaloudella, joka ei voi hyödyntää sähkövähennystä täysimääräisesti
 - Kotitalouden on ensisijaisesti selvitettävä siihen kuuluvien verovelvollisten sähkövähennysoikeus ja vasta tämän jälkeen voidaan väliaikainen sähkötuki käsitellä.
 - Kotitalous voi saada vain väliaikaisen sähkötuen tai sähkövähennyksen, ei molempia.
 - Tarkkoja tulorajoja ei voida antaa, koska eri tuloista (etuudet ja palkat) maksetaan veroa eri tavoin ja myös verovelvollisen verotuksessa tehtävien vähennysten määrä voi vaihdella.
- Väliaikaista sähkötukea voi saada sähköenergialaskuihin, jotka ovat syntyneet ajalla 1.1.-30.4.2023
- Mahdollisia sähkötuen saajia arvioidaan olevan noin 100 000, mutta arvio sisältää paljon epävarmuustekijöitä

Väliaikaisen sähkötuen hakeminen ja myöntäminen

- Kela toimeenpanee väliaikaisen sähkötuen
- Tuki myönnetään hakemuksen ja sähkölaskun perusteella
 - Hakemuksen voi toimittaa joko paperisena tai OmaKelan kautta sähköisenä lomakkeena. Suullinen hakeminen on myös mahdollista.
- Kela välittää verottajalle tiedot sähkötuen saajista.
- Toimeentulotukea saavat voivat hakea toimeentulotuen sähkökuluihinsa kuten ennenkin, eikä toimeentulotukea haettaessa edellytetä sähkötuen hakemista.
 - Jos sähkötuki on jo myönnetty, huomioidaan se maksupäivän mukaisesti perustoimeentulotuessa tuloksi ja sähkölasku eräpäivän mukaisesti menoksi.
- Voit lukea lisää sähkötuesta Kela.fi-sivuilta
 - [Väliaikainen sähkötuki | Henkilöasiakkaat | Kela](#)

Toimeentulotukilain uudistaminen

Toimeentulotukilain hallituksen esitys - miten etenee?

- Lakia ei ole vielä vahvistettu, joten tulevista muutoksista ei ole vielä varmuutta.
- Hallituksen esitys on valiokuntakäsittelyssä.
 - 16.11.2022 käsittely sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa
- Jos laki hyväksytään, sen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2023.

Toimeentulotukilain uudistus

- Lakiesitys ja siihen liittyvät lausunnot: [Lausunto - Lausuntopalvelu](#)
- Toimeentulotukilakiin esitettyjen muutosten tavoitteena on
 - Parantaa toimeentulotukiasiakkaan asemaa ja edistää asiakkaiden tosiasiallista yhdenvertaisuutta niin toimeentulotuen sisällön kuin toimeenpanonkin kehittämisessä.
- Uudistus keskittyy lainsäätäjän mukaan parantamaan erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien sosiaalihuollon asiakkaiden asemaa.
 - Näihin säännöksiin kuuluu ensinnäkin asiakkaan oikeus henkilökohtaiseen palveluun.
 - Toimeentulotukiasiointi on myös toteutettava eri asiakasryhmien tarpeet huomioiden saavutettavasti ja esteettömästi.
- Hallituksen esityksen keskeisin vaikutus viranomaistoimintaan on yhteistyön tiivistäminen toimeentulotukiasioissa Kansaneläkelaitoksen ja hyvinvointialueiden välillä.
- Koska toimeentulotuen toimeenpano jakautuu Kansaneläkelaitoksen ja hyvinvointialueiden sosiaalihuollon kesken, lakiesityksellä tavoitellaan myös toimeenpanijoiden roolien ja vastuiden selkeyttämistä tehtävässä yhteistyössä.

Oikeus yhteiseen tapaamiseen

- Kansaneläkelaitos ja hyvinvointialue voivat tavata asiakasta yhdessä.
- Asiakkaalla on myös oikeus pyytää mahdollisuutta yhteiseen tapaamiseen.
 - Yhteinen tapaaminen tulee järjestää, mikäli pyyntö ei ole ilmeisen perusteeton.
 - Yhteinen tapaaminen tulee järjestää viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä kun asiakas on tätä pyytänyt.
- Tapaamisen voisi toteuttaa myös etäyhteydellä tai puhelimitse.

Sosiaalihuollon lausunto

- Hyvinvointialueen sosiaalihuolto voi antaa asiakkaastaan lausunnon Kansaneläkelaitokselle perustoimeentulotukiasian käsittelyä varten.
 - Sosiaalihuollon lausunto ei sido Kansaneläkelaitosta, mutta se tulee ottaa huomioon päätöstä tehtäessä
- Lausunto koskee sosiaalihuollon asiakasta ja lausunnon tavoitteena on edistää asiakkaan asemaa ja yksilöllisen tilanteen huomioimista.
- Sosiaalihuolto voi antaa lausunnon oma-aloitteisesti eikä se edellytä Kansaneläkelaitoksen pyyntöä.
 - Käytännössä tarve antaa lausunto voi tulla ajankohtaiseksi, kun sosiaalihuollon viranomaisella on asiakkaansa kautta tietoa siitä, että hänellä on perustoimeentulotukiasia vireillä.
 - Lausunto voisi koskea asiakkaan olosuhteita ja tilannetta, jolla on merkitystä Kansaneläkelaitoksen arvioidessa 7 a ja 7 b §:ssä säädettyjen muiden perusmenojen tarpeellista suuruutta.

Vuokravakuus maksusitoumuksena

- Lakiin sisältyisi jatkossa toimeentulotukea koskevan maksusitoumuksen määritelmä.
- Maksusitoumukset olisivat pääsääntö rahavakuuden sijaan.
- Vakuuden maksaminen rahana halutaan jättää mahdolliseksi vain poikkeuksellisissa tilanteissa.
 - Erityisen painavana syynä voitaisiin pitää sitä, että vakuuden myöntämättä jättäminen rahana vaarantaisi asiakkaan asumisen tilanteessa, jossa asiakkaan ei ole mahdollista esimerkiksi löytää asuntoa tai saada sähkösopimusta maksusitoumuksella.

Toimeentulotuen toimeenpanon nykytila-analyysi

Toimeentulotuen toimeenpanon nykytila-analyysi

- Kuntaliitto ja Kela tekevät parhaillaan yhteistyössä toimeentulotuen toimeenpanon nykytila-analyysia.
- Tavoitteena tässä työssä on muodostaa realistinen kokonaiskuva ja yhteinen ymmärrys toimeentulotuen toimeenpanon nykytilasta heikkouksineen ja vahvuuksineen sekä arvioida tältä pohjalta lähtötilanne ennen hyvinvointialueille siirtymistä.
- Analyysi toteutetaan tiiviissä vuoropuhelussa kentän kanssa.
- Koska tavoitteenamme on ollut tuottaa analyysi vuoropuheluna kentän eri toimijoiden kanssa, tarjoamme kaikille halukkaille kentän toimeentulotukityön asiantuntijoille ja yhteistyökumppaneille mahdollisuuden kommentoida analyysiluonnosta.
- Kommentointivaiheen jälkeen viimeistelemme analyysin Kuntaliiton ja Kelan asiantuntijoiden toimesta ja lopullinen analyysi julkaistaan 20.12.2022 iltapäivällä.
- Pääset lukemaan nykytila-analyysia [täältä](#)
 - Tule sinäkin mukaan kommentoimaan toimeentulotuen toimeenpanon nykytila-analyysin luonnosversiota.

Kiitos!

Mira Halme
Juristi
mira.halme@kela.fi

Kela|Fpa